

KYRKAN, PÅNYTTFÖDELSENS ORT

Jag skulle vilja precisera temat en smula och säga: ”kyrkan, orten för vår nya födelse eller för vår födelse från ovan”, eller: ”kyrkan, vår nya födelses moderliv.” Att vara kristen är nämligen att födas på nytt, födas till ett nytt liv som är ett liv från ovan. För att se detta bör vi vända oss till samtalet mellan Nikodemos och Herren i Johannesevangeliet:

Bland fariséerna fanns en man som hette Nikodemos och var medlem av judarnas råd. Han kom till Jesus en natt och sade: ”Rabbi, vi vet att det är från Gud du har kommit som lärare. Ingen kan göra sådana tecken som du utan att Gud är med honom.” Jesus svarade: ”Sannerligen, jag säger dig: den som inte blir född från ovan kan inte se Guds rike”. (”Från ovan” återger en grekisk term som kan betyda både ”på nytt” och ”från ovan.”) I Johannesevangeliet finner man ofta en sådan dubbeltydighet i Herrens ord så som Johannes har förmedlat dem, en tvetydighet som gör att Herren kan gå över från en nivå till en annan.) Nikodemos svarade: ”Hur kan någon födas när han är gammal? Han kan väl inte komma in i moderlivet och födas en gång till?” (Nikodemos förstår det alltså som en andra födelse, lik den första.) Jesus svarade: ”Sannerligen, jag säger dig: den som inte blir född av vatten och ande kan inte komma in i Guds rike. Det som har fötts av kött är kött, och det som har fötts av ande är ande (Joh 3:1-6).

Denna text leder oss till en annan, Johannesevangeliets prolog, där vi kan läsa om det människoblivna Ordet:

Han kom till det som var hans, och hans egna tog inte emot honom. Men åt dem som tog emot honom gav han rätten att bli Guds barn, åt alla som tror på hans namn, som blivit födda inte av blod, inte av kroppens vilja, inte av någon mans vilja, utan av Gud (Joh 1:11-13).

Den visar tydligt att Kristus har kommit och blivit människa för att människorna skall kunna bli Guds barn, för att de skall födas inte bara på ett jordiskt och köttsligt vis, utan också av Gud – för att de verkligen skall födas från ovan.

Att bli kristen är alltså att träda in i ett nytt liv, ta emot ett nytt liv och födas som Guds barn i ordets starkaste bemärkelse. Och detta nya liv som man får är deltagande i Guds liv, i det oskapade livet. En författare som var väl bekant med en av kyrkofäderna skrev om denna gudomliggörelse av den kristne, denna födelse till ett nytt liv: ”Nåden är själva Guds liv som förmedlas till en människa, inte som en avbild, hur trogen denna än kan vara, utan som sanning och verklighet. Genom nåden och den Helige Andes gåva nås vi av den gudomliga energin, vi genomsyras av Gud, fylls av Gud. Vi lever i honom, vi får del av hans natur liksom det glödgade järnet får del av elden och blir eld fastän det förblir järn, lysande och brinnande som elden.” Av detta kommer välkända men ofta oförstådda uttryck som till exempel: av nåd är ni Guds barn, barn till Fadern i Kristus, i den ende Sonen, Jesu Kristi lemmar och själva Gud. Det är uttryck som inte bara är symboliska, utan beskriver en verklighet i våra outgrundliga djup som är lika underbar som den är viss. Detta är helgelsemysteriet; genom nåden blir vi gudomliggjorda. Det är ett uttryck som kyrkofäderna ständigt återkommer till, och man finner ofta hos dem bilden av det glödgade järnet, genomträngt av elden. Med den uttrycker de människans nya tillstånd, i vilket hon på ett liknande vis deltar i den gudomliga energin, i Guds nåd.

Det gudomliga liv som vi tar emot är nära förknippat och på sätt och vis identiskt med vad Nya testamentet kallar kärlek. Inte kärlek i den förvanskade betydelse som ordet har i vårt nutida språk, men i bemärkelsen offrande kärlek, en kärlek som ger sig själv, som inte betingas av kärleken hos den

andre och det svar vi får på vår uppmärksamhet. Detta gudomliga liv motsvarar vad profeterna kallade den nya lagen, det nya förbundets lag. Under det gamla förbundet följde ju Guds folk, en yttre lag, skriven på de stentavlor som Mose hade fått på berget Sinai. Profeterna fann att denna ekonomi hade misslyckats – men den hade framför allt gett människan en möjlighet att bli varse sin svaghet och det omöjliga i att lyda Gud av egen kraft, med enbart egen vilja och egen mänsklig förmåga. De förkunnade ett nytt förbund där denna lag inte längre skulle vara bara en yttre lag, utan en lag skriven i djupet av ens väsen, en lag som var detsamma som den Helige Andes gåva. ”Jag skall lägga min lag i deras bröst och skriva den i deras hjärtan” (Jer 31:33). Vi finner det på nytt hos profeten Hesekiel: ”Jag skall fylla dem med en ny ande... så att de följer mina bud” (Hes 11:19). Det rör sig därför inte om en yttre lag när Herren i evangeliet säger att han ger oss ett ”nytt bud” eller en ”ny lag.” Det är inte en lag som består av ord. Det är en lag som är liv och som verkligen är inristad i våra hjärtan, en livets lag, en lag som flödar ut ur det nya sätt att vara som har blivit oss givet. När Herren säger:

Mitt bud är detta: att ni skall älska varandra så som jag har älskat er. Ingen har större kärlek än den som ger sitt liv för sina vänner (Joh 15:12)

menar han att denna nya lag kommer att vara densamma som gåvan av den Helige Ande. Han formulerar den med ord, men det är en lag som vi inte kan följa annat än om den samtidigt är skriven i våra hjärtan; om det finns en ny människa som motsvarar lagen; och om den Helige Ande är närvarande. Det måste finnas gudomlig energi i vårt hjärta som på en gång låter oss förstå vad Gud vill, vad han är, och ger oss den kraft och rörelse som krävs för att lyda lagen och följa den. Detta gör naturligtvis inte slut på vår frihet. Vi måste

acceptera denna rörelse, denna impuls, och livet som finns i våra djup. I botten på allt finns emellertid denna Guds gåva som är gåvan av ett nytt liv, av gudomliggörelse, och den gör att vi verkligen deltar i vad Gud är. Gud är kärlek, säger Johannes. Och detta liv som vi tar emot är just kärleken, det är den sanna kärleken. I Första Johannesbrevet kan vi läsa:

Mina kära, låt oss älska varandra, ty kärleken kommer från Gud, och den som älskar är född av Gud och känner Gud. Men den som inte älskar känner inte Gud, eftersom Gud är kärlek (1 Joh 4:7-8).

Dessa ord är den kristna uppenbarelsens mittpunkt och det nya förbundets hjärta. Guds natur, det Gud är till sitt väsen, är kärlek, i ordets högsta bemärkelse. Och kärleken i oss är verkligt deltagande i vad Gud är. Det är inte bara en mänsklig dygd, inte heller bara en psykologisk inställning, det förutsätter faktiskt ett deltagande i vad Gud är till sin oskapade natur. När vi i djupet av våra hjärtan upptäcker kärlekens mening är det inte något mänskligt vi upptäcker – när vi märker att vi verkligen vill älska varandra och att det längst inne i oss, långt under själens ytliga rastlöshet och alla tendenser som påverkar oss, finns djup insikt i den självutgivande kärleken. Denna kärlek är sann kärlek, det som för en kristen är mest väsentligt, det som är skrivet i hans hjärta. Den innebär att delta i vad Gud är. Vad vi upptäcker är närvaron i oss av Guds skapade nåd. Det nya liv som vi föds till är alltså kärlekens liv, men det är gudomligt. Den som älskar är född av Gud – det är sannerligen en ny födelse, en ny existens som är oss given, ty Gud är kärlek. Vi tar del i vad Gud är, och denna kärlek är det kristna livets mittpunkt, dess väsentliga kärna. Allt annat kommer från det, som Herren ofta har klargjort i evangeliet. S:t Augustinus (vars lära på sina håll inte helt stämmer överens med de grekiska fäderna, men som i detta fall följer aposteln Johannes) har gjort en utomordentlig kommentar till det Första Johannesbrevet: det är enbart den

självutgivande kärleken som gör det möjligt att skilja Guds barn från djävulens barn. Allesammans kan mycket väl göra korstecken, svara med Amen, sjunga Halleluja, låta döpa sig, träda in i kyrkor och bygga basilikor, men Guds barn skiljer sig inte från djävulens utom genom kärleken. De som har kärlek är födda av Gud. De som inte har den är inte födda av Gud (ett avgörande kännetecken och mått). Man kan äga allt vad Gud vill, men om detta enda saknas tjänar det övriga ingenting till. Men om man saknar allting annat och har detta, har man uppfyllt lagen. Då finns det gudomliga livet inom en, det oskapade livet. Som Gregorios av Nazianzos sade finns det i den påtagliga, synliga kyrkan ”många som tycks vara innanför, men är utanför”, därför att de saknar kärlek. Det finns också sådana som av många olika skäl, oberoende av deras egen vilja och kända endast av Gud, inte är synliga medlemmar i kyrkan – de tycks vara utanför, men befinner sig innanför. Detta bör dock inte relativisera den synliga kyrkans och de synliga sakramentens betydelse. I texten som beskriver samtalet med Nikodemos preciserar Herren att man måste födas av vatten och ande. Herren förknippar dopets vatten och gåvan av den Helige Ande med varandra. Det är det normala tillvägagångssättet, fastställt av Kristus. Gud vet om det finns sidospår för dem som inte kan lära känna Kristus och kyrkan. Gud, som är alla människors frälsning, har ordnat allt i sin vishet och kärlek, men faktum är att det finns ett normalt tillvägagångssätt som alldeles klart har upprättats av Kristus. Det är genom dopet som man träder in i det nya livet. Men denna födelse som börjar med dopet, eller med hela den kristna initiationen, där kyrkans stora tradition aldrig har åtskilt dop, konfirmation (smörjelse) och kommunion, är inte en födelse som avslutas en gång för alla. Den skänks inte i sin fullhet med en enda gång. Det är en pågående födelse som långsamt utvecklar sig. Den utgör hela det kristna livet. Alltifrån vårt dop till vår död måste vi växa och inom oss utveckla detta nya liv. Kristus föds i oss ständigt och alltmer. Hela det kristna livet är en födelse, tack vare

samarbetet med vår frihet. För att det skall utvecklas och långsamt utöva hela sin kraft måste vi vara villiga till det nya liv vars säd redan har lagts i oss genom dopet. Paulus har lagt stor tonvikt på detta, särskilt i Kolosserbrevets andra kapitel, där han talar om sitt apostoliska liv som en ständig kamp för kolosserna och för andra. Det är en kamp, säger han,

för att de skall styrkas i sina hjärtan, förenas i kärlek och nå fram till hela den djupa och rika insikt (i betydelsen djup och levande gemenskap med Gud, inte intellektuell förståelse) om Guds hemlighet, Kristus (Kol 2:2).

Redan i Galaterbrevet säger Paulus:

När tiden var inne sände Gud sin son, född av en kvinna, för att... vi skulle få söners rätt. Gud har sänt sin sons ande in i vårt hjärta, och den ropar: "Abba! Fader!"... Mina barn, som jag än en gång måste föda med smärta tills Kristus har förkroppsligats i er (Gal 4:4-6, 19).

Paulus understryker att genom Kristi inkarnation har Gud gett oss söners rätt. På pingstdagen sände Gud sin ande genom den uppståndne Kristus till kyrkan. Därutöver föder Paulus ständigt dessa kristna tills Kristus har förkroppsligats i dem. Detta förkroppsligande av Kristus är något som pågår och utvecklas i den kristnes liv. För att vi skall se hela vidden av det nya livet kan vi tillägga att detta inte kommer till fullbordan i oss förrän vid Kristi återkomst och vår kroppsliga uppståndelse. I Första Korinthierbrevet säger Paulus om uppståndelsen:

Det vill jag ha sagt, bröder: kött och blod kan inte ärva Guds rike, och det förgängliga kan inte ärva oförgängligheten. Vad jag nu säger er är ett mysterium: vi skall inte alla dö, men vi skall alla förvandlas, i ett nu, på ett ögonblick, vid den sista basunens ljud... Detta förgängliga måste

kläs i oförgänglighet och detta dödliga kläs i odödlighet (1 Kor 15:50-53).

Vi återfinner här samma uttryck som i Johannesevangeliet. Kött och blod kan inte ärva gudsriket, men redan genom dopet tar vi emot begynnelsen av den nya födelse som är Guds gåva och som utvecklar sig under loppet av vårt liv. Det är förvandlingen av själva vår kropp på uppståndelsens dag som till slut skall fullborda denna födelse och göra så att det gudomliga livet kan få sin fulla verkan i denna uppståndna och förvandlade kropp. Det är alltså ett liv med eskatologisk inriktning som leder oss mot det slutgiltiga fullkommandet, det vill säga uppståndelsen och upprättandet av det himmelska Jerusalems bestående rike. Detta är vad den nya födelsen är genom vilken vi träder in i det kristna livet, den nya födelse som på en gång gör oss till Kristi lemmar och Guds barn och som får oss att träda in i Guds rike i den betydelse evangeliet ger det.

Kyrkan är moderliv och ort för denna födelse. Det är här vi kan stöta på svårigheter. Kyrkan är utan tvivel den lärosats i den kristna läran som människan har svårast för att förstå och acceptera idag. Många av våra samtida går visserligen inte så långt att de blir ateister, de medger mer eller mindre medvetet Guds existens, ibland på ett ganska oklart vis. Det är redan lite svårare för dem att i Kristus se mer än en vishetslärare eller en alldeles särskilt föredömlig gestalt. Alltför få är de som i dag tillsammans med Petrus bekänner: ”Du är Kristus, den levande Gudens son”, eller: ”hos ingen annan finns frälsningen, och ingenstans bland människor under himlen finns något annat namn som kan rädda oss” (Ap 4:12).

Det är inte lätt för dagens människor att erkänna Kristus som mänsklighetens ende frälsare. Man förfaller så lätt till ett slags synkretism, där kristendomen

framställs som en väg bland andra, ett andligt sökande som inte på något vis utesluter något annat. Men vi kan inte frälsas annat än genom Kristus. Även om människor kan frälsas utan att känna till Kristus är det ändå genom honom som de räddas. De kan liknas vid den lame i evangeliet som helades av Kristus utan att han visste vem som hade helat honom.

Ännu svårare för dagens människor och kanske också för oss själva är att inse att kyrkan är nödvändig, och att se dess väsentliga roll i vårt kristna liv. För många i vår tid utgör kyrkan ett oöverkomligt hinder. Till och med bland troende och praktiserande kristna finns det säkert mer än en som inte inser hur viktig kyrkan är och inte ger den dess rätta plats i sitt andliga liv. Varför kan vi inte gå direkt till Gud och vända oss direkt till Kristus utan all den mänskliga förmedling vars brister och fel är så lätta att peka ut? Varför behöver vi samla oss i en samhällelig kropp, ett folk, låt vara Guds folk? Varför finns kyrkan? I synnerhet kyrkan som institution – även om man inte kan säga att kyrkan är en institution. Det är att betrakta den på fel sätt, eftersom man då ser den ur ett alltför mänskligt perspektiv.

Svaret är ändå enkelt: därför att Kristus ville ha det så. När Petrus hade bekänt sin tro på att Jesus var Messias sade denne till honom: ”Och jag säger dig att du är Petrus, Klippan, och på den klippan skall jag bygga min kyrka” (Matt 16:18). I den grekiska evangelietexten använder Jesus ordet ”kyrka” (*ekklesia*), som finns i Septuaginta, den grekiska översättningen av Gamla testamentet. Det återger det hebreiskt ordet *qahal*, som för övrigt har sin motsvarighet i arameiskan, och som betyder folkförsamling, Israels folk framför allt som liturgisk gemenskap. Strax före Kristi tid hade det tagits i bruk av de judiska grupper som med stor iver väntade på Messias ankomst och ansåg sig utgöra den trogna skara som skulle ta emot honom, det nya Israel som skulle välkomna den messianske konungen. När Kristus använder

den termen låter han förstå att han avser att bygga på apostlarnas grund och främst på Petrus som i sig sammanfattar den apostoliska gruppen. Han vill bygga det nya Israel som är arvtagare till alla löftena och i vilket planen fullkomnas, hela Israels mål och Guds rikes ankomst. Bruket av ordet *ekklesia* visar tydligt att hans avsikt, hans mission och verk är att grunda en kyrka i denna mening och dra människorna till sig för att de med honom och i honom skall vara dess grund.

Petrus säger själv till de kristna i sitt första brev att de inte är isolerade individer i sin relation till Gud, utan är medlemmar i ett folk vars utkast, förberedelse och löfte var det gamla Israel:

Ni är ett utvalt släkte, kungar och präster, ett heligt folk, Guds eget folk som skall förkunna hans storverk. Han har kallat er från mörkret till sitt underbara ljus (1 Pet 2:9).

Petrus använder här de traditionella bibliska termerna från Femte Moseboken som beskriver Israels folk. I sitt brev till efesierna tar Paulus upp bilden av grundstenen som Kristus använde om Petrus vid Cesarea Philippi för att understryka vikten av det apostoliska ämbetet i kyrkan:

Ni äger samma medborgarskap som de heliga och har ert hem hos Gud. Ni ha fogats in i den byggnad som har apostlarna och profeterna till grund och Kristus själv till hörnsten (Ef 2:19-20).

Att Jesus vill upprätta en kyrka och rädda oss i och genom den är inte något infall. Kyrkans grundande är ett med själva målet för hela hans frälsningsverk. Redan från början av Första Moseboken står det klart att synden är något som först och främst söndrar och splittrar – när människan skiljer sig från Gud sliter hon också sönder banden som förenar henne med

andra människor. Hela mänsklighetens historia vittnar om detta, från Adams fall, Kains mord på Abel och Babels torn ända till vår egen tids mord, förintelser och läger. Det av Kristus fullkomnade frälsningsmysteriet är tvärtom först och främst en återförening. Han har förenat sig med vår bleka och brutna människonatur för att förmedla till den sin Heliga Andes livgivande energi och på nytt föra den samman, ge den enhet genom att göra den delaktig i sitt gudomliga liv. Det är detta enda mål för sitt frälsande verk som Kristus gav uttryck för inför sin fader i bönen efter den sista måltiden med lärjungarna:

Den härlighet som du har gett mig har jag gett dem (i den bibliska betydelsen av "härlighet", det vill säga gudomlig utstrålning, den Helige Andes energi) för att de skall bli ett och för att liksom vi är ett, jag i dem och du i mig, de skall vara fullkomligt förenade till ett (Joh 17:22-23).

Kristi verk är att till oss förmedla det gudomliga liv som gör att Ordet och Fadern är ett i Treenigheten, det liv som den uppståndne Kristus besitter i sin mänsklighets fullhet. Det är detta liv som den Helige Ande har skänkt kyrkan genom apostlarna på pingstdagen. Herren Jesus ville göra oss till de inympade grenarna på den sanna vinstock som är han själv, till lemmar på den kropp vars huvud han är. Att vara medlem i kyrkan innebär detta. Det är inte bara att vara med i en av många sammanslutningar eller i en rakt igenom mänsklig institution. Det är att identifiera sig med Kristus, bli en lem bland hans lemmar och underkasta sig den förenande kraften av hans Ande, som vill rycka oss loss från vår ensamma tillvaro, vår individualism och vår egoism. Vi skall bli ett hjärta och en själ, precis som de första kristna i Jerusalem som ägde allting gemensamt (Apg 4).

Att vara del i Kristi kropp är något man måste ta emot av hela sin kraft. Vi säger inte att kyrkan bara är en kropp i samhället och på så vis motsvarar Kristi personliga kropp. Det är Kristi uppståndna kropp som för oss är källan till den Helige Ande. Det är från denna kropp som den Helige Ande har utgjutits över oss, som tympanon på den underbara basilikan i Vézelay så tydligt visar oss. Man ser där den uppståndne Kristus som utgjuter sin Ande över apostlarna och hela världsalltet, över mänsklighetens alla folk. Det är denna Andens gåva, denna energi som strömmar ut från själva den uppståndna kroppen som är vårt nya liv, livet vi har blivit födda till, den uppståndne Kristi liv i oss. Det är detta oskapade liv som kommer till oss från den uppståndne Kristus och binder oss till honom. I denna bemärkelse är vi hans lemmar. På samma sätt som lemmarna i vår fysiska kropp genomströmmas av blodet som kommer från hjärtat, genomströmmas var och en i kyrkan, alla kyrkans medlemmar, av den gudomliga energin, den Helige Andes kraft, som kommer från Kristus, Gud och människa, hans kropp och hans mänsklighet. Den strömmar genom hans uppståndna mänsklighet och binder oss vid Kristi uppståndna kropp som vi tar emot i kommunionen. Det är därför som eukaristin är så väsentlig för ecklesiologin; det är genom den eukaristiska gemenskapen som vi till fullo förenas med Kristi uppståndna kropp. Vi är redan förenade med honom genom dopet och konfirmationen, men den kristna initiationen får sitt slutliga insegel genom eukaristin. Det är den som får oss att verkligen ta del i Kristi uppståndna kropp, och inte bara i de ögonblick då de heliga gåvornas materiella substans finns inom oss efter kommunionen. Vi tar del i den för att vi på ett genomgående vis i vårt kristna liv skall genomströmmas av det gudomliga liv som flödar ut från honom och håller oss i ständig gemenskap med honom i den mån vi inte skiljer oss från Kristus genom att synda. Det gör att vårt känsloliv och själva vårt psyke är förenade med Kristi liv, så att vi, som Paulus säger, äger Kristi sinnelag. Det är inte längre vi som lever, utan Kristus som lever i oss. I den mån alla

medlemmar i kyrkan tar emot detta liv kan de inte annat än vara ett, ty det är samma liv och samma ande som de tar emot, liksom lemmarna i en fysisk kropp är ett inom samma organism, därför att de tar emot samma blod. Kristi kropp, kyrkan, är en hierarkisk organism där inte alla har samma uppgift, åtminstone i sitt nuvarande, jordiska tillstånd. Alla är först och främst kristna, från patriarkerna till den allra minste bland de troende. De tar emot livet, de är troende som själva är kallade till att arbeta på sin frälsning, att ta emot den gudomliggörande gåvan av den Helige Ande till syndernas förlåtelse och evigt liv. Detta är det allra viktigaste och mest grundläggande för var och en av oss. Från det gudomliga livets synvinkel sett är det inte bättre att vara präst, biskop eller patriark. Men inom kroppen, i gemenskap med alla, har somliga fått en särskild uppgift av Kristus. Så var det med apostlarna, som med Petrus i spetsen fick privilegiet att vara kyrkans grundval, den klippa på vilken hela byggnaden vilar. På det viset var deras uppgift unik och omöjlig att förmedla till de efterkommande. Men under ledning av den Helige Ande satte apostlarna biskopar på plats överallt där de grundade kyrkan, och dessa har över hela världen, under århundradenas gång, bibehållit en annan aspekt av sitt ämbete, en som kan föras vidare: nämligen att överallt genom förkunnelse av Guds ord och mysteriernas firande lyfta fram närvaron av Kristus och hans frälsningsverk. Biskoparna och de präster de har valt till sin hjälp är alltså liksom levande kristusikoner i kyrkan. Vi bör betrakta den gudomliga prototypen i dem och inte låta oss blockeras eller förfäras av deras mänskliga brister, precis som det inte är träet vi betraktar när vi vördar en ikon. Sådana brister är oundvikliga så länge kyrkan inte har trätt in i härligheten, som börjar med Kristi återkomst och tidens slut. Vi står här på nytt inför något som definitivt är avsett av Kristus. Biskoparna och de som på ett vis eller annat hör samman med deras ämbete är Kristi utsända som Kristus vill se behandlade som honom själv och i sista hand som sin fader. I Matteusevangeliet säger han till apostlarna: ”Den som tar emot er tar emot

mig, och den som tar emot mig tar emot den som har sänt mig” (Matt 10:40). I den hebreiska traditionen har ordet *utsänd* en mycket stark betydelse. Vara utsänd av någon är att representera denne, vara liksom hans levande närvaro. Kristus säger ytterligare till de tolv: ”Som Fadern har sänt mig sänder jag er” (Joh 20:21). Vi bör noga ge akt på kraften i dessa Herrens ord och se vad de innebär. Man förstår i så fall hur den helige Ignatios av Antiochia, en av de första kyrkofäderna, kunde skriva i ett av sina brev:

Må alla vörda diakonerna som Jesus Kristus, och även biskopen, som är avbilden av Fadern, och presbytererna som är Guds råd och apostlarnas församling. Utan dem kan man inte tala om kyrkan.

Kyrkan är alltså försedd med en hierarki och en struktur och det är genom denna hierarki som Guds nåd och det gudomliga livet förmedlas till oss, det är genom den som vi föds. Ignatios fortsätter i ett annat brev:

Må det inte finnas något hos er som kan ge upphov till splittring. Samla er kring biskopen och den som står i tjänst och ta dem som förebild för oförvansklighet. Herren gjorde ingenting av sig själv eller genom apostlarna utan sin Fader, med vilken han är ett. Så skall inte heller ni göra någonting utan presbytererna. Försök inte rättfärdiga att göra det på egen hand, utan gör allting tillsammans.

Man ser hur han vill undvika all schism, all klan- och gruppanda, och istället samla allt i enheten kring biskopen och, för att uttrycka det mera allmänt, i gemenskapen kring kyrkoenheten. Känslan för kyrkan och för enheten hos alla inom kyrkan, med dem som på det hierarkiska planet representerar Kristus i mittpunkten, är en nåd, en gåva från den Helige Ande. Vi måste rätta oss efter och aktivt samarbeta med denna gåva. Det gäller för oss att över allting annat älska kyrkans enhet och därför fly bort från partianda, splittring och schism. Prästen (eller diakonen) förkunnar vid varje liturgi: ”Låt oss älska

varandra, så att vi i samma anda kan bekänna Fadern, Sonen och den Helige Ande, en konsubstantiell och odelbar Treenighet.” Det är bara i den mån som vi lever i denna kyrkliga gemenskap som vi verkligen kan förhärliga Fadern. Det är alltså i kyrkan som vår långsamma födelse till det nya livet sker. I kyrkan, i gemenskapen med kyrkans hierarki och i vördnad för och kärlek till dess enhet.

Jag vill avsluta med ett stycke ur Paulus’ brev till efesierna där han sammanfattar allt detta och drar konsekvenserna av det på praktisk nivå (vanligen framställer nämligen Paulus först ett läromässigt stycke i sina brev, där han visar vad det kristna mysteriet består av, och sedan ett praktiskt stycke, där han drar de konkreta konsekvenserna för vårt dagliga liv). I Efesierbrevet hänvisar Paulus först till himmelfärdens och pingstens mysterium och beskriver detta med en vers från Psaltaren 68:

”Han steg upp i höjden och tog fångar, han gav människor gåvor.” Att han steg upp, måste inte det betyda att han också har stigit ned i underjorden? Han som har stigit ned är också den som steg upp högt över alla himlar för att uppfylla allting.

Han steg upp för att fylla universum med denna nåd och med sin oskapade gudomlighets strålgans genom sin uppståndna kropp.

Så gjorde han några till apostlar, andra till profeter, till förkunnare eller till herdar och lärare. De skall göra de heliga mera fullkomliga och därigenom utföra sin tjänst och bygga upp Kristi kropp (Ef 4:8-12).

Denna Kristi kropp är också det sanna templet, platsen för det nya förbundets gudstjänst, platsen där gudomligt och mänskligt förenas. Man kan alltså använda en annan bild än födelsen för att beskriva samma realitet, man kan

tala om en kropp, Kristi kropp, som byggs upp tills vi alla tillsammans lyckas bli ett i tron och kunskapen om Guds son. För Paulus är kunskapen aldrig intellektuell eller cerebral; den är insikt i mysteriet genom djup gemenskap. Den innebär att det i tidens fullhet formas en perfekt människa, en som fullkomnar Kristi fullhet. Det är vad Augustinus kallade för den totale Kristus, Kristus med sin personliga kropp som är uppstånden och till vilken alla hans lemmar hör, alla gudomliggjorda människor, gudomliggjorda av Andens nåd. Då skall vi inte längre vara barn, vi ska inte längre låta oss ryckas med av alla möjliga läror, eller efter människornas lidelser och deras förmåga att leda oss vilse. Om vi lever efter sanningen och i kärlek kommer vi i vilket fall att växa mot honom som är huvudet, Kristus, från vilken hela kroppen får sin sammanhållning och enhet, genom alla slags leder som när den och sätter den i rörelse efter varje enskild dels natur. På så vis växer kroppen till och formar sig i kärleken.

Varje ord är värt en kommentar. Man kan också se hur växandet i Kristus sker steg för steg. Det är en pågående pånyttfödelse som är absolut väsentlig i det kristna livet, men som samtidigt är ett kollektivt verk, ett samlande verk. Man sammanträffar i Kristus för att resa ett nytt tempel, för att bygga upp och låta den totale Kristus födas. Därefter går Paulus över till de praktiska konsekvenserna:

Därför besvär jag er för Herrens skull: lev inte längre som hedningarna. Deras tankar är tomhet, deras förstånd förmörkat, och de står utanför det liv som Gud ger därför att de behärskas av okunnighet och är förstockade i sina hjärtan. Utan någon som helst skamkänsla ger de sig hän åt utsvävningar och lever ett alltigenom orent och själviskt liv. Men så är det inte med er. Ni har lärt känna Kristus – såvida ni nu har hört om honom och undervisats om honom efter den sanning som finns hos Jesus.

Det är vackert sagt: "Ni har lärt känna Kristus." Kristus lever i oss, det är vad det kristna livet är.

Därför skall ni sluta leva som förut; ni skall lägga av er den gamla människan som går under, bedragen av sina begär. Se till att ni förnyas i ande och förstånd och att ni klär er i den nya människan, som har skapats efter Guds bild, med den rättfärdighet och den helighet som hör sanningen till.

Att ikläda sig Kristus, i den nya människan i stället för den gamla som dör bort, är ännu ett sätt att beskriva den nya födelse som måste äga rum i kyrkan.

Lägg därför bort lögnen och tala sanning, var och en till sin nästa, vi är ju varandras lemmar.

Hela den kristna självutgivande kärleken grundar sig på att vi är varandras lemmar. Det rör sig inte om en banal och sentimental filantropi utan om medvetandet om att vara lemmar i Kristus, vara delaktiga i samma liv och samma ande.

Ge inte djävulen något tillfälle. Den som stjäla skall sluta stjäla och istället arbeta och sträva med egna händer, så att han kan dela med sig av sitt goda åt den som behöver. Öppna inte munnen för ofruktbart prat, utan säg bara sådant som tjänar till att bygga upp där det behövs, så att det blir till välsignelse för dem som hör på. Gör inte Guds Helige Ande bedrövad, han är sigillet som utlovar frihetens dag åt er.

Att göra den Helige Ande bedrövad är just att gå emot enheten, gå emot Andens inre ingivelse som kallar oss till att vara ett i Kristus.

Gör er av med all elakhet, vrede och häftighet, med skymford och förolämpningar och all annan ondska. Var goda mot varandra, visa medkänsla och förlåt varandra, liksom Gud har förlåtit er i Kristus. Ta alltså Gud till föredöme, som hans älskade barn. Lev i kärlek, så som Kristus har älskat oss och utlämnat sig själv för vår skull som en offergåva, ett välluktande offer åt Gud. Otukt och annan orenhet får det inte ens vara tal om bland er, det anstår inte de heliga (Ef 4:17-5:3).

Det finns ingen skillnad mellan moral och andlighet för en kristen. Det finns krav i det kristna livet, men de är förutsättningar för själva det nya livet. Det är inte yttre regler eller något som påtvingas oss utifrån.

Placide Deseille